

ศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูง
ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

Study the State of Student Care System Management in Schools in Rural
Areas with the Highest Level of Difficulty
under Chiang Mai Primary Education Service Area Office

¹พัฒนอินทร์ ตระกูลอินคอม และ ²จรรย์ญา เทพพรบัญชากิจ

¹Phatanin Trakulincom and ²Jaranya Thepphombanchakij

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

¹PhD student Doctor of Education Administration Program Graduate School Payap University

²Lecturer of Education Administration Program Graduate School Payap University

¹Corresponding Author Email: phatanin.1981@gmail.com

Received June 4, 2024; Revised June 24, 2024; Accepted August 16, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษาสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจำนวน 258 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 24 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามี 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สภานักเรียน และผู้ปกครองสภานักเรียน 2. สภาพของการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุดของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน;

โรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด

Abstract

The objective of this research is to study the state of student care system management in schools in rural areas with the highest level of difficulty under Chiang Mai Primary Education Service Area Office. The research is divided into two phases as follows: 1) Study related documents and research. 2) Study the administrative conditions of the student support system. The research tools included questionnaires and semi-structured interviews. A group of 258 people gave information in answering a questionnaire. A group of 24 people gave information in an interview. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. Content analysis and descriptive writing The research results found that: 1. The results of the study of related documents and research found that there are 3 elements: Component 1: Student care system management process consists of 1) planning, 2) organization, 3) staffing, 4) administration, 5) coordination, 6) reporting. Component 2: Implementation of the care system. Help consists of 1) knowing students individually 2) selecting students 3) promoting student development 4) preventing and solving problems 5) referring students Component 3: Roles and responsibilities of those involved, including school administrators, homeroom teachers, basic educational institution committees, student councils, and student council parents. 2. Conditions of administration of the student care and assistance system in highland schools in remote areas with the greatest level of difficulty. Under the jurisdiction of the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office, It was found that the problem was at a moderate level.

Keywords: School Administration; Student Care and Support System;

Schools in rural areas with the highest level of difficulty

บทนำ

สภาพสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและมีปัจจัยหลากหลายด้านที่ทำให้ผู้เรียนประสบกับปัญหา ซึ่งตัวผู้เรียน/นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และสังคม จึงต้องร่วมมือและช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งในสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพของผู้เรียน/นักเรียน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย ความสามารถ จริยธรรม มีคุณธรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านกระบวนการของการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้านการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียน/นักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ จริยธรรม มีคุณธรรม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้เป็นสุข สามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างมีความสุข ในปัจจุบันการศึกษาไทยมีปัญหาเพราะสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กและเยาวชน มากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย เช่น การคมนาคม อุตสาหกรรม การแพทย์ การศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ต้องใช้ชีวิตที่ซับซ้อนและมีความยุ่งยากมากขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาหลากหลายตามมา ซึ่งการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน/นักเรียน จึงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการพัฒนา เนื่องจากสภาพและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็พบมีปรากฏเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการระบาดของสารเสพติด ปัญหาด้านการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งปัญหาทางครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด และการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน/นักเรียน ซึ่งครูประจำชั้นจะเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและมีความเมตตาต่อศิษย์ มีความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของชีวิตเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2552)

ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังคงมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากเรื่องของการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆ ฝ่าย ทุกๆ ภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียน และในด้านข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งความร่วมมือทำให้เกิดการป้องกันปัญหานั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2559) ที่พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นที่สำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียน เกิดขึ้นจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งต้องร่วมมือกันสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบของการบริหารระบบใหม่และเผยแพร่ความรู้ไปสู่สถานศึกษา เพื่อสำหรับการแก้ปัญหา แก่พฤติกรรมที่ไม่ควรจะเป็น และไม่พึงประสงค์ การพัฒนาให้ผู้เรียน/นักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งการป้องกันปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อพฤติกรรมเสี่ยงสำหรับผู้เรียนดังกล่าวนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้กับทุกโรงเรียนให้มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนควบคู่ไปกับการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่มีความชัดเจนมากขึ้น โดยให้ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังหมายถึงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียน ได้แก่ งานที่ต้องจัดทำอย่างต่อเนื่อง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักผู้เรียน/นักเรียน เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองผู้เรียน/นักเรียน 3) การส่งเสริมผู้เรียน/นักเรียน 4) ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้เรียน/นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อผู้เรียน/นักเรียน (ิตินันดา สิงห์แก้ว, 2562)

จากข้อมูลทางการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (2565) พบว่า โรงเรียนที่อยู่บนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด จะมีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีแนวโน้มในการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ต่อการเรียนรู้ในทางลบ หรืออาจจะต้องออกจากระบบการศึกษา โดยพบว่า มีความเสี่ยงต่อความยากจน (ร้อยละ 51.61) ถูกทำร้ายทารุณ (ร้อยละ 0.55) ถูกทอดทิ้ง (ร้อยละ 5.40) ได้รับผลกระทบจากเอดส์ (ร้อยละ 0.40) เร่ร่อน (ร้อยละ 0.13) ยาเสพติด (ร้อยละ 0.36) และอื่นๆ (ร้อยละ 3.835) จึงจำเป็นต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเข้ามา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสลับกับภูเขา ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีความห่างไกลจากตัวอำเภอและตัวเมืองมาก มีการอพยพของชนกลุ่มน้อยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้การบริหารจัดการในโรงเรียนมักจะมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ด้านการคมนาคม ด้านบริหารจัดการ กระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม ขาดการประสานงาน การประสานสัมพันธ์แก่ชุมชน และนอกจากนี้ ยังประสบปัญหาเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้ส่งผลการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ และยังส่งผลถึงการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ โดยภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ ซึ่งจากผลดังกล่าวทำให้สะท้อนถึงการบริหารจัดการงานฝ่ายวิชาการของโรงเรียนบนพื้นที่สูง และในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565) นอกจากนี้ ยังพบว่า การดำเนินงานยังไม่บรรลุผล เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและครูที่ปรึกษายังขาดการประสานงาน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พบไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่มีการกำกับติดตาม มีการข้ามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากบุคลากรผู้เกี่ยวข้องและครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในการดำเนินงานบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งโรงเรียนยังไม่มีการจัดทำแนวทางให้ครูที่ปรึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ขาดเรียน ลาออกกลางคัน ภาวะโรคทางจิตเวช

ติดสารเสพติดให้โทษ ตั้งครุฑระหว่างศึกษา ทะเลาะวิวาท เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565)

จากปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ และปัญหาของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้ จะสามารถเป็นแนวทางในการนำไปบริหารระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนในสถานศึกษาให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน/นักเรียน ตามนโยบาย การพัฒนาคุณภาพคนของประเทศโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method) เป็นการผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักผู้เรียน/นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองผู้เรียน/นักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน/นักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียน/นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อผู้เรียน/นักเรียนใน 5 ประเด็นนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2552)

2. การศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ โดยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้สำหรับศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 42 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนจำนวน 4 แห่ง โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่มีความยุ่งยากมากที่สุดและเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่

1. โรงเรียนแก่นชัยศึกษา ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
2. โรงเรียนเทพศิรินทร์ 9 โครงการหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
3. โรงเรียนแม่โจ้ววิทยาคม ต.บ่อสลี อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ และ
4. โรงเรียนบ้านปางอ้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามคือบุคลากรจาก 4 โรงเรียนจำนวน 258 คน ได้แก่

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 60 คน (โรงเรียนละ 15 คน)
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน
- 3) ครูประจำชั้นห้องละ 1 คน จำนวน 86 คน (ตามจำนวนห้องเรียนที่เปิดสอนจริง)
- 4) สภานักเรียน จำนวน 52 คน (ตามจำนวนนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการสภาของโรงเรียน)
- 5) ผู้ปกครองสภานักเรียน จำนวน 52 คน (ตามจำนวนนักเรียนที่เป็นสภานักเรียน)

และจากการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกถึงโครงสร้างอันประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน 2) ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 4 คน 3) ครูหัวหน้าช่วงชั้น จำนวน 16 คน (โรงเรียนละ 4 คน) รวมทั้งสิ้น 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือ มีประสบการณ์การบริหารในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่โดยคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการสร้างข้อสรุปตามประเด็นจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหาร การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ พบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ พบว่ากระบวนการบริหารระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานักเรียน และผู้ปกครองสถานักเรียน

2. สภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ	3.75	0.53	มาก	2.87	0.57	ปานกลาง
2. การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ	4.44	0.45	มาก	3.51	0.53	มาก
3. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.98	0.58	ปานกลาง	2.65	0.57	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.72	0.52	มาก	3.01	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านของบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.58)

ในส่วนของปัญหาด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมนั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้วยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.57) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

ในด้านบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 2 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การวางแผน	4.17	0.53	มาก	3.51	0.52	มาก
2. การจัดองค์กร	2.07	0.51	น้อย	2.04	0.75	น้อย
3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน	4.08	0.51	มาก	3.19	0.49	ปานกลาง
4. การอำนวยความสะดวก	4.12	0.51	มาก	2.63	0.51	ปานกลาง
5. การประสานงาน	3.99	0.65	มาก	3.45	0.56	ปานกลาง
6. การรายงาน	4.08	0.51	มาก	2.75	0.62	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.72	0.53	มาก	2.87	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.53) รองลงมาการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.51) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) การรายงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) การประสานงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดองค์กร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.51)

ในส่วนของปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.52) รองลงมาการประสานงาน ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.56) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.49) การรายงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.62) การอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.51) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดองค์กร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 3 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	0.56	มาก	2.60	0.62	ปานกลาง
2. การคัดกรองนักเรียน	4.61	0.43	มากที่สุด	2.67	0.62	ปานกลาง
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.52	0.44	มากที่สุด	3.35	0.62	ปานกลาง
4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	4.44	0.43	มาก	4.47	0.42	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน	4.49	0.41	มาก	4.49	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.45	มาก	3.51	0.53	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.44) การส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.45) การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.43) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.56)

ในส่วนของปัญหาด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมนั้นจะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาตามรายด้วยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.42) การคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.62) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.62)

ตารางที่ 4 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	3.54	0.57	มาก	3.07	0.56	ปานกลาง
2. ครูประจำชั้น	4.28	0.58	มาก	3.13	0.54	ปานกลาง
3. คณะกรรมการสถานศึกษา	2.05	0.59	น้อย	2.45	0.57	น้อย
4. สถานักเรียน	2.63	0.58	ปานกลาง	2.22	0.58	น้อย
5. ผู้ปกครองสถานักเรียน	2.43	0.62	น้อย	2.38	0.61	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.98	0.58	ปานกลาง	2.65	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.57) สถานักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.58) ผู้ปกครองสถานักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.62) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.59)

ในส่วนของปัญหาบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.56) คณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.57) ผู้ปกครองสถานักเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.61) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.58)

สรุปความคิดเห็นในด้านองค์ประกอบของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งได้พบประเด็นปัญหาที่

มีความน่าสนใจจากการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ประเด็นด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยพบว่า ผู้บริหารยังขาดการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนร่วมกันของครูอย่างเป็นระบบ เรื่องการแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนนั้นยังขาดการตอบรับจากผู้ปกครอง ในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมมือในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน ก็ยังขาดความต่อเนื่อง แนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขาดการพัฒนาครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูและผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ครูและแนวขาดความรู้ ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและ จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำวิชาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการป้องกันแก้ปัญหาและให้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในการเข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหารขาดการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารประสบปัญหาในการบริหารและการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องขาดการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนขาดการส่งเสริมด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนขาดการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และการปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี นักเรียนมีการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับฐานะ และมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

ประเด็นด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ระเบียบสะสมและประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การคัดกรองผู้เรียน โดยวิเคราะห์ ข้อมูลผู้เรียนและพิจารณาคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียน การส่งเสริมผู้เรียน โดยการจัด กิจกรรมโฮมรูม จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยการปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดกิจกรรมเสริม การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน และการส่งต่อ โดยวิเคราะห์ พิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อส่งต่อ ประสานงานกับครูที่รับนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ โดยภาพรวมสภาพปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) และให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมพบว่า กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ระดับมาก มีการวางแผน การอำนวยการ การจัดองค์กร และการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เตรียมแผน/กิจกรรม งบประมาณ และบุคลากร ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน คือการที่ผู้บริหารมอบหมายงานให้ครูแนะแนวสนับสนุนครูประจำชั้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจัดให้มีครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างคล่องตัว สะดวกและรวดเร็วในการแก้ปัญหา ไปพร้อมๆ กันสอดคล้องกับ ญฐพธมน์ ญงพลอย (2564) ได้วิจัยการพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาที่พบคือผู้บริหารและครูเห็นว่าขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีข้อเสนอแนะว่าให้มีการประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงานติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ส่วนด้านการตรวจสอบควรนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณีนิชา พุทธิระ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้นประชากรที่เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เลือกมาโดยเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีจำนวน 5 ชุด คือ 1)แบบสอบถามความคิดเห็นปัญหา 2) รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยนำหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต บทบาทหน้าที่ครูประจำชั้น

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง 3) แบบประเมินรูปแบบ 4) แผนปฏิบัติการทดลองรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ 5) แบบประเมิน คุณค่า และความพึงพอใจต่อรูปแบบ หาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่าความสอดคล้อง ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน วัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร) 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น พบว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้ 1. สภาพปัญหาของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร) 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานครูประจำชั้น พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ ปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหายุ่งยากในระดับมากจำนวน 2 ข้อคือ 1) ปัญหา การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ปัญหาการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมตามความสนใจและเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาท สำคัญในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด มีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง จำนวน 17 ข้อ คือ 1) ปัญหาการคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายหลายสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาได้อย่างชัดเจน 2) ปัญหาการบันทึกผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน 3) ปัญหาการแจ้ง ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบถึงเหตุผลของการส่งต่อ 4) ปัญหาการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับสารเสพติด 5) ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน จึงไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้ในทันที 6) ปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในการให้ความรู้การป้องกันและแก้ไขแก่ผู้ปกครองนักเรียน 7) ปัญหาการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึงโดยจัดกิจกรรมให้หลากหลาย 8) ปัญหาการบันทึกผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกได้ช่วยเหลือพัฒนากรณีเกินความสามารถของโรงเรียน 9) ปัญหากระบวนการส่งต่อที่ไม่ชัดเจน 10) ปัญหาการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างเหมาะสม 11) ปัญหาการประชุมผู้ปกครอง ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน 12) ปัญหาการจัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและทันสมัย 13) ปัญหาการบันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง/ครูผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนและ 14) ปัญหาการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา 15) ปัญหาการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล 16) ปัญหาการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่มีบรรยากาศที่หลากหลายอบอุ่นต่อเนื่องและมีรูปแบบใหม่ ๆ และ 17) ปัญหาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะที่มีปัญหาย่างเหมาะสม และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต.(2552). *ภาวะสุขภาพจิต องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกศึกษา*. รายงานสรุปการทะเลาะวิวาทและปัญหาการใช้ความรุนแรงของนักเรียนนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม.
- กฤษฎีกา พุทธจักร.(2564). *การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ณัฐพัฒน์ ฤพลอย (2564). *การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566,จาก www.obec.go.th/about.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. (2565). *กลุ่มส่งเสริมการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2566 จาก <https://www.cmarea3.go.th/2566>.